

УРЯД ПРИЗНАЧУЄ НАДВИШКУ РІЛЬНИХ ПРОДУКТІВ НА ДОПОМОГУ

ВАШИНГТОН. — Департамент рільництва заповів, що він не буде набувати викидати надвишки рільних продуктів на заграничні ринки по низьких цінах, а буде вживати їх для удержання незможних людей в Америці.

Секретар рільництва розвів уже відповідні розсліди над тим, як це зробити, щоб рільні продукти мали дві ціни: одну для загального ринку, а другу для родин, що побирають допомогу.

БОРІТЬСЯ ЗА ПОЛІТИКУ РУЗВЕЛТА НА КОНВЕНЦІЇ ФЕДЕРАЦІЇ

ГЮСТОН (Тексас). — На конвенції Американської Федерації Праці подав осуджувальний уряд проект резолюції, в котрій осуджується політика „нового розділу” як заражену філософією соціалізму. Як проти резолюції піднялася буря протестів, самий Грін резолюцію відкликав.

Конвенція ухвалила вести далі кампанію за бойкот японських товарів.

ЗАХОДИ ЗА ПОГОДЖЕННЯ ЮНІЙ

НЬО ЙОРК. — Юнія дамських кравців, третя щодо величини юнія Комітету Промислової Організації, вислала до президента Рузвельта телеграму з закликом скликати конференцію представників Американської Федерації Праці й Комітету для злиття наново розділених юній.

ЧЕРВОНІЙ ХРЕСТ ПОТРОЮЄ ДОПОМОГОВИЙ ФОНД

ВАШИНГТОН. — Американський Червоний Хрест, одержавши звіти зо шкід, спричинених недавнім гураганом, постановив збирати на допомогу жертвам гурагану не 500,000 доларів, як він думав первісно, але 1 мільон 500 тисяч доларів, себто три рази стільки.

ОСТЕРІГАЄ ПЕРЕД НОВИМ ГУРАГАНОМ

ДЖЕКСОНВІЛ (Флорид). — Бюро погоди розіслало довкруги осторогу, що над Мексиканським заливом твориться осередок нового гурагану. Бюро побоюється, що гураган може звітиса в північному напрямі й ударити на Флориду й Тексас.

ВЕЛИКИЙ ПОЖАР НАФТОВИХ ЗБІРНИКІВ

ЛІНДЕН (Нью Джерзі). — У середу, коло 1. години зполудня, вибух тут на маетку підприємства „Сітис Сервіс Ко.” газоліновий збірник на 1,680,000 галлонів. Вибух розкинув довкола горючу газоліну й довів до того, що за пару годин вогонь обняв 20 збірників із загальною містотою 2 мільонів галлонів.

Полуміння підносила інколи до 300 стіп угору. Дими видно було на багато миль довкруги. Пожарні сторожі околичних міст, як Ньюарк, Ровей, Елизабет і Розел, працювали зо пожарниками Ліндену для зьолкалізування вогню, і це їм до певної міри вдалося.

Коло п'ятьсот осіб боролися зо вогнем, як 20,000 шікавих збіглися приглядатись до катастрофи. Пожарники кажуть, що треба сорок годин, щоб захоплені вогнем збірники, вигоріли.

ПАПА ЗАКЛИКАЄ ЦЕРКВУ БОРОНИТИ ПРАВ ЛЮДИНИ

ВАШИНГТОН. — На відкритті золотого ювілейного року Католицького Університету Америки прочитано лист папи римського Пія ХІ до католиків Америки, в котрім то листі папа закликає католиків протиставити жорстокий клясовий боротьбі боротьбу за права людини й за суспільну справедливість.

ЕПІСКОП ОСУДЖУЄ МІНХЕНСЬКИЙ МИР

НЬО ЙОРК. — Генрі Токер, єпископ протестанської єпископальної церкви, виступив тут на кварталних зборах краю ради цієї церкви зо промовою, в котрій осуджував мінхенський мир, кажучи, лювання дїстав від фармерів цього стейту звіти, що є ще більшим нещастям, ніж війна.

ФАРМЕРИ ВБИЛИ ПІВТРЕТЯ ТИСЯЧІ КІЗ

ГАРИСБУРГ (Па.). — Стейтовий комісар полювання дїстав від Фармерів цього стейту звіти, що вони вбили цього року „в самообороні”, себто охороняючи себе перед шкодами, 2,500 диких кіз.

ЖИДИ АПЕЛЮЮТЬ ДО АМЕРИКИ

НЬО ЙОРК. — Конвенція Союзу Галицьких Жидів в Америці, що зібралася тут у готелі Астора, вислала до президента Рузвельта петицію зо проською впливати на британський уряд не замикаати Палестину для жидівської імїграції.

Десять конгресменів зо стейту Ілінойс згодилися підписати подібний протест американських законодавців до британського уряду в тій справі.

ЕТНОГРАФІЧНА КАРТА ЗАКАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Карта подає крім границь держав, Польщі, Угорщини й Румунії, території сусідуючих зо собою народів: українців, словаків, мадярів і румунів. Карта може послужити ілюстрацією для питання справедливости евентуальних нових розділів державних границь. Наприклад, останні вісті зо Праги подають, що чехословацький уряд запропонував Угорщині, щоб нова границя між Чехословаччиною й Угорщиною йшла від міста Кошиць, попри міста Ужгород і Мукачеві до місця, де нині збігаються границі Чехословаччини, Угорщини й Румунії.

Мірило на карті подане в кілометрах. Кілометри легко перемінити на американські миль, беручи півтора кілометра на милю, або 150 кілометрів на 100 миль (це так приблизно; докладно 1 миля має 1.609 кілометра, а один кілометр 0.621 ам. миль).

МЕМОРІАЛ ДО ІТАЛІЙСЬКОГО УРЯДУ В СПРАВІ ЗАКАРПАТТЯ

Повновласник українців в Італії, проф. Е. Онацький, передав Італійському урядові меморіал у справі Закарпаття.

В меморіалі зясовано політичне положення закарпатських українців і теперішню ситуацію Закарпаття. Обосновуючи всі домагання закарпатських українців, меморіал підкреслює, що Закарпаття мало признати й загарантовати відповідними договорами й законами повну автономію. Досі ї не отримало. Тому меморіал домагається, взяти під увагу справу закарпатських українців та признати їм право самовизначення.

УКРАЇНІКА В ІТАЛІЙСЬКІЙ ПРЕСІ

Тижневик „Меридіано ді Рома” зо 11. вересня ц. р. видрукував на дев'ятій сторінці дуже гарну й змістовну статтю професора Л. Сальвіні, присвячену творчості Стефаніка. Цей самий тижневик у числі зо 10. липня передрукував з каталогу вистави української графіки в Римі статтю-передмову проф. В. Січинського про українську графіку під загальним заголовком „Українське мистецтво”.

БУГАЙ ЗАКОЛОВ ПASTУХА

На одній колонині у Ворхті розушений бугай кинувся на пастуха Миколу Середюка й заколов його рогами. Пастух від ран незабаром помер.

МЕДИЧНІ СТУДІЇ 10 ЛІТ.

У зв'язку зо ухваленням останніми часами соймом і сенатом у Варшаві новий закон, медичні студії в Польщі будуть тривати 10 літ. Точніше: студії на лікарську виділі тривати будуть 7 літ, 1 рік військової служби й 2 роки практики на селі.

ВІНТЕРТОН ПІДТРИМУЄ ЗАКИД

ЛОНДОН. — Хоч советський амбасадор Майський гарячо заперестував проти твердження лорда Вінтертона, що Совети не хотіли йти до війни, то тепер Вінтертон знов повторив закид, що Совети таки не хотіли воювати і заклику чехословацького штабу, щоб виробити спільний план оборони, советський штаб збув мовчанкою. Причиною цього, говорив Вінтертон, є те, що розстріли советських генералів і адміралів ослабили советську армію.

ПРЕЗИДЕНТОВА СВЯТКУЄ 55-ЛІТНІ УРОДИНИ

У вівторок дружина президента Рузвельта святкувала свої 55-ті уродини.

ВОВК ПОГРИЗ СЕЛЯНИНА ПІД ЙОГО ДОМОМ

На подвір'я Т. Кіричука в с. Рогізю, повіт Берестя, вбіг вовк і почав ловити кури. Тут вибіг зо вилами селянин, але випадком поштовхався й упав на землю. Тоді вовк кинувся на нього й погриз його в шию й лице. Покусаного перевезли до лічниці в Бересті.

ВЕРНУЛОСЯ 700 ВОЯКІВ АЖ ТЕПЕР ЗО СВІТОВОЇ ВІЙНИ

Цими днями заняли японці один острівчик на Тихому океані; на острові було 700 воївків зо давньої німецької й австрійської армії. Вони перебували там як полонені. Думали, ввесь час, що війна триває далі. 40 цих „полонених” вернулись до Польщі. Один з них, якийсь Муселінський зо Гужуня під Кротошином, залишив був жінку й двоє дітей на 60-морговому господарстві, а тепер застав жінку зо другим мужем і також зо двома дітьми зо нового подружжя.

ХОЧУТЬ ІНТЕРВЕНЦІЇ АМЕРИКАНСЬКОГО УРЯДУ В ОБОРОНІ ЖИДІВ

Сенатор Вагнер організує сенаторів і конгресменів для натиску на президента Рузвельта, щоб американський уряд поробив якісь заходи супроти плану британського уряду здержати дальшу імїграцію жидів до Палестини.

СМЕРТЬ У ПОЖАРІ ЛІСУ

У Форт Френсиз (Онтаріо, Канада) в повіті Данс шаліють страшні пожари лісів. Досі згинули в пожарах 14 осіб. Багато інших лікуються від попечення в шпиталях. Всі, що погибли, це, з винятком трьох осіб, млені родин двох братів Лябелів. Як брати були заняті гашенням лісового вогню, їх повідомлено, що їх власні доми загрожені вогнем. Як брати підійшли до своїх господарств, домів вже згоріли, а їм удалося врятувати живих лише двоє дітей. Про поважні вогні доносять теж із північної частини Мінесоти.

24 РАЗИ ЗАМУЖНЯ І ПОНАД 400 РАЗІВ ЗАРУЧЕНА

У столиці Франції, Парижі, станула перед судом Жанета Ляет, дочка купця, обвинувачена в тому, що в різних державних столицях світу допускалася матримоніальних обманств, щоб придбати більшу суму грошей. Перед судом Жанета Ляет призналася, що була 24 рази замужня і понад 400 разів заручена.

СЛІЗНІ БОМБИ ПРОТИ СТРАЙКАРІВ

Поліція в Трентоні, Нью Джерзі, вживала слізних бомб проти страйкуючих робітників підприємства Джозеф Стоукс Робер Ко, як вони не давали страйколомам висідати під брамами підприємства зо вантажних авт.

КАБІНЕТ ЗАКАРПАТТЯ

ПРАГА. — Преміером нового уряду для Закарпаття є Андрій Бродий. Інші міністри: о. А. Волошин, Ю. Ревай, І. Бачинський, С. Фенчик. Закарпаття матиме свій окремий парламент, нарівні зо словаками й чехами. Уповноваженим до переговорів зо мадярами є І. Бачинський; а до переговорів зо словаками в цілі усталення словацько-закарпатських границь — Фенчик.

МАДЯРІ ПОГРОЖУЮТЬ ВІЙСЬКОМ

ПРАГА. — Мадярська делегація в Комаромі починає говорити гострим тоном та погрожувати маршем на Словаччину і Закарпатську Україну, коли противна сторона добровільно не відступить мадярам того, чого вони жадають. Мадярські війська, які у великій кількості скупчилися на границі, починають нервуватись. Вони почали уставлятись до боротьби та колати окопи. Те саме у віддалі 250 стіп почали робити чехословацькі війська. Ситуація настільки грізна, що голова чехословацької делегації і заразом преміер нового словацького уряду, д-р Тісо, рішив звернутися до Гітлера зо проханям, щоб той вплинув на мадярів. У тій цілі виїхав уже до Берліну словацький міністер д-р Дурцянський.

МАДЯРСЬКІ Й ПОЛЬСЬКІ ПОВСТАНСЬКІ ВІДДІЛИ ПЛЮНДРУЮТЬ ЗАКАРПАТТЯ

ПРАГА. — Американські кореспонденти в Празі доносять, що на Закарпатську Україну вдираються загони мадярських і польських терористів і стараються різними терористичними вчинками викликати повстання на Закарпатті. Мадярські терористи йдуть зо полудня, а польські зо півночі. Ситуація така грізна, що місцева влада мусіла запровадити воєнний стан в Мукачеві й околиці. Місцева влада схопила в містечку Берегове сімох терористів, що походять зо мадярської організації „Шабад Чапат”. В іншому місці зловлено 11 членів, серед них є одного мадярського офіціра. Вони призналися, що в числі 250 потайки вдерлися на Закарпаття зо завданням висаджувати в повітря мости й викликувати заколот, щоб у той спосіб створити таку ситуацію, яка далаб оправдання мадярським і польським військам захопити Закарпаття.

ЧЕСЬКИЙ МІНІСТЕР ПОІХАВ ДО БЕРЛІНУ

ПРАГА. — Чеський міністер Хвальковский поїхав до Берліну, щоб там вкупі зо німецьким урядом виробити основи нового співжиття зо Німеччиною. Хвальковский усе був прихильником приязної політики зо Берліном. Добрий успіх тих нарад майже запевнений, бо чехи вже давно прийняли всі умови німців. Тепер їде про формальне затвердження.

НІМЕЧЧИНА НАРІКАЄ НА АНГЛІЙСЬКЕ ЗБРОЄННЯ

БЕРЛІН. — Німецькі часописи нарікають на Англію, яка в останніх часах їще більше зброяється, ніж передтим. Газети зазначають, що коли Англія буде далі так поступати, то для Німеччини не лишиться нічого, тільки ї собі збільшувати зброєння.

ФРАНЦІЯ ЗНОВ УХВАЛИЛА ВЕЛИКІ СУМИ НА ЗБРОЄННЯ

ПАРИЖ. — Французький парламент ухвалив нових 2,300 мільонів франків на зброєння. Парламент поступив так тому, що Гітлер заявив, що свої західні границі Німеччина буде укріпляти далі. Зо французькими відомостями, німці тепер масово перевозять усякі ставелі заборолу, які вони здобули в Чехословаччині в чеській лінії „Мажина”. Як відомо, та чеська лінія була побудована зо французькі гроші.

Голова французьких воєнних ветеранів, Генрі Піншо, домагався в імені своєї організації запровадження диктатури в Франції аж до 1940 року.

МУСОЛІНІ ОСТЕРІГАЄ ДЕМОКРАТИЧНІ ДЕРЖАВИ

РИМ. — „Інформаціонне Діпломатика” помістила статтю, якої авторство приписують Мусолінієві. В тій статті остерігається Англію і Францію, щоб вони поволі поступали зо своїми зброєннями і воєнними погрозами, бо відповідна пора на війну вже минула. Тепер в обличчі німецько-італійської сили нічого не остається, як прийняти мир на основі того договору, що його підписали в Мінхені.

ІТАЛІЙСЬКІ „ДОБРОВОЛЬЦІ” ВЕРТАЮТЬСЯ З ЕСПАНІЇ

ГЕНДАЄ. — Коло 12,000 італійських добровольців на приказ Мусоліні повертаються додому. По них Італія вислала своїх чотири кораблі. Рівночасно зо тим відіслано додому міжнародних „добровольців”, що боролися по червоній стороні.

АНГЛІЯ ОСТЕРІГАЄ ЯПОНІЮ

ТОКІО. — Англійський амбасадор у Токіо зложив на руки японського уряду осторогу проти заходів японців захопити полудневу частину Китаю. В осторозі говориться, що в полудневій частині Китаю Англія має свої інтереси.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
3 Канади належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ПРИЗНАКИ НЕБЕЗПЕЧНОЇ ГАРЯЧКИ

Вже нині всім ясно, що мінхенський договір, який без боротьби віддав Чехословаччину під неподільні впливи Німеччини, а з нею відкрив німцям шлях до експансії на схід, не тільки що не "приніс світові миру", як це запевняв Чеймберлін, але поза всяким сумнівом вирішив, що війна таки мусить бути. Мінхенський договір можна вважати виповідженням війни, а не заключенням миру.

Та треба підкреслити, що Чеймберлін, той сам, що захоплений англійській юрбі по повороті від Гітлера відчлтив спільну німецько-англійську заяву "вічного миру", фактично ніколи сам не вірив у мир, а знав, що по мінхенським договорі війна невідхильна. Тому саме кілька днів пізніше він у парламенті підкреслює, що Англія не сміє ні на хвилину припинювати своїх зброєнь. А ще кілька днів пізніше англійський уряд натякнув, що його цілком в зброєнні є побудувати 12,000 наймодерніших літаків. Рівночасно англійський уряд вислав до Франції свою військово-летунську комісію, яка має оглянути французькі летунські фабрики й разом з французами приступити до розбудови спільної летунської флотії.

Гітлер у той сам час над границю Франції вчисто заявив, що укріплення над французькою границею, а також загальні німецькі зброєння будуть продовжуватися в повному ході. Бо в демократичних краях кожної хвилини можуть прийти до влади інші люди, такі як Іден, Чорчил, чи Доф Купер, і вони можуть піти війною проти Німеччини. Отож треба бути готовим. Не менш войовничі промови виголошував зараз по мінхенському договору Мусоліні. Все це є наявним доказом, що миру на світі не тільки що не досягнуто, але що всі здали собі з того виразно справу, що війна мусить бути; хіба Англія і Франція захочуть далі віддавати без війни все, чого захоче Гітлер. А Гітлера хотіння не є обмежені. Цей волюнтарист нашої доби вірить у засаду, що дана нація повинна розширюватися так довго, аж доки не сплинуть її переконливо якась інша сила. Ніколи раніше і ніколи від внутрішнього насичення чи умучення.

Цей гарячковий стан, у якому всі народи готуються до остаточної розправи, уділюється також Америці. Бо Америка знає, що на випадок вибуху ще однієї світової війни вона буде змушена остаточне знов узяти в ній активну участь. В нинішніх часах, коли головну роллю у війні грають не фронтові воюючі, а фабрики зброї в запілі, невірально може залишитись тільки та країна, що не має ніяких торговельних зв'язків зі світом. А Америка такою країною не є. Вона має величезні засоби сирівців, а також високо поставлений промисл. Воюючі європейські краї будуть забирати її ласки. Остаточко вони її втягнуть в один з воюючих таборів.

САМОВИЗНАЧЕННЯ НАРОДІВ

І знову перед світом стала проблема самовизначення народів. Її висунув — щодо судетських німців — Гітлер у своїй останній нірмберзькій промові. Її поширив — у свою "Ліст до Ронсімена" — Мусоліні у відношенні до всіх національностей Чехословаччини. Але чи до всіх?...

У вище згаданому листі говориться тільки про судетців, мадярів, словаків і поляків. Про українців не згадується, ніби їх у Чехословаччині нема. А проте автор "Ліста до Ронсімена" знає дуже добре, що в Чехословаччині існує більш як 600 тисяч українців, цебто національна меншина, що в порівнянні з нею польська меншина виглядає (скількисню) дуже мізерно. А всеж згадується про польську меншину, а нічого не згадується про українську.

Чому? Відповідь дуже проста: тоді, як усі вище зазначені меншини вже виявили свою волю, і то в спосіб, що не викликає сумнівів, українці в Чехословаччині затримали дивну позицію... невтральності. Ось погляньте хочби на резолюції останньої Центральної Української Ради, що мала збори 4. вересня ц. р. в Ужгороді. Ствердивши, що Чехословаччина не перевела в життя навіть першого етапу автономії, яка була загартована санжерменським договором, збори Центральної Ради виразно проголосили, що "вона стоїть непохитно на становищі єдності Підкарпатської Русі з чехословацькою республікою та непорушності її границь і демократичного ладу".

Тоді, як усі інші національні меншини, які навіть не мали ніяких особливих прав, забезпечених міжнародним трактатом, уже віддавна сформулювали свої вимоги і передали їх не тільки чеському уряду, але й місці Ронсімена, українці Закарпаття чойно 4. вересня збираються на раду, а зібравшись, не знаходять нічого пильнішого й поважнішого, як турбуватися про кордони держави, що не тільки не додержала своїх зобов'язань щодо українського населення, а продовжувала аж до останнього моменту переводити над ним

ганебні експерименти (в роді ослабленого плебісциту про шкільні підручники). Як "вірні русини", закарпатські українці стають в обороні держави, що не визнає навіть їхнього національного ймення, проти національних меншин, що змагаються до сповнення свого соборницького ідеалу! Мало того, в низку ухвалених резолюцій вони включають вимогу про негайну передачу повної влади в руки губернатора, о. Грабара, який виявляє недвозначні симпатії — як видно з інтерв'ю, що він дав кореспонденту польського "Курера Варшавського" (ч. 239, з 1. вересня ц. р.) — до "білої російської еміграції", і намагається витворити якусь дивовижну "карпатсько-руську мову" та не менш дивовижний "карпатський наріз". (Див. "Діло" з 7. вересня).

Чиж дивуватися після цього, що інтернаціональні чинники, які вирішують тепер чехословацьку справу, не вбачають там ніякої української проблеми? Звертаю увагу, що цієї української проблеми в Чехословаччині ми не знаходимо не тільки в Лісті до Ронсімена "великого державного італійського діяча, але — і це зрозуміло, з огляду на дружні відносини, що існують між чехословацьким та французьким урядами — і в французькому офіційній міністерства закордонних справ, "Ле Тем", де в числі з 1. вересня, себто вже навіть після ухвал Української Центральної Ради та відвідин її представниками міністерських передпокоїв у Празі, видруковано мапу національних меншин у Чехословаччині, і на цій мапі фігурують німці, мадяри і поляки, а нема ні словаків, ні українців. Українську територію подано як чеську.

Події знайшли нас знову не підготовленими. Події, що їх можна назвати вирішальними для наших західних українських земель. Гасло самовизначення народів, гасло на правлення національної несправедливості, завданого версальським та іншими трактатами, що, замість одної великої Австрії, влязла в ряди народів, видворила кілька меншин, знову починає набирати великої ре-

волюційно-моральної сили. І наш український наріз повинен теж знайти свою дорогу до самовизначення, повинен знову заявити перед світом, що він має право на власне незалежне життя. Чекаючи, поки з руїн соювської імперії повстане Велика Україна з нашим чарівним Києвом, як столицю української імперії, ми мусимо докласти зусиль, щоб наші західні землі зібралися в одне ціле: українські землі під Польщею, Румунією й Чехословаччиною можуть дати добру підставу для будучої української держави. Бо якщо справедливості вимагає, щоб землі Чехословаччини, населені поляками, мадярами і нім-

цями, повернулися, внаслідок виявленої через плебісцити волі відповідних населень, до матернього національного пня, то більш справедливо вимагати, щоб українські землі, пошматовані мировими договорами між трьома державами, що не дотримали ні одного із зобов'язань, принятих на себе у відношенні до українського народу, мали теж можливість виявити волю свого населення з'єднатися в одній національній державі.

Але щоб це досягнути, ми повинні піклуватися не про чужі нам державні кордони, а про наші життєві національні інтереси.

Евген Онацький, Рим.

ЛОМИМО КОРДОНІ!

Молодий чоловік, що з ентузіазмом реферує справу, не є приневолений довго говорити, або когось зокрема переконувати. Гурток присутніх, доволі припадков зібраних на засіданні громадян, є негайно однозгідний, нема ніякої дискусії. Скоро і річово ділимось праці. Всі свідомі ваги акції і того, що вона мусить іти скоро, справно та без ніякого розголосу. Розходимося зовсім: "Якщо буде тільки трицять, то вже багато зроблено!"

На другий день я пишу низку листів і даю до часопису малу оповістку:

"Прийму на літні ферії одну дитину і заплачу їй дорогу там і з поворотом".

Листи йдуть на поштові, часопис і з зачеркненою оповісткою — на північ.

За тиждень дістаю листа. Писаний невправною молодечею рукою на бідному папері. "Високоповажана Пані! Я чула, що Ви хочете взяти на літо дитину. Я дуже хотіла б побачити нашу славу Галичину. Буду Вам вдячна, як візьмете мене. Маруся".

Лист висланий з близької, а такої далекої Холмщини. Негайно висилаю гроші на дорогу і за три дні Маруся в мене.

Мила, шіснацять-літня сільська дівчина. Скінчила тільки народну школу. Розумна, відважна: Сама приїхала, хоч перший раз їхала залізницею, сама трапила до мене, хоч у

житті у великому місті не була. Збентежилася чойно тоді, коли я запровадила її до лавнички, щоб умилася з дороги, а ще більше, коли сіла з мною обідати. Не хотіла якось спершу їсти... Але я вдалася, що не заперічую, як тяжко мій Марусі держати вилки і ложки, як вона дивиться спершу все на мене... Якось поволеньки вона таки пообідала. Вечерю подала я вже окремо, щоб не бентежити мою гостю.

Чергового дня Маруся оглядала трохи Львів, а вечором поїхала далше у Скільшину. Мала там замовлене місце в одному священничому домі.

Ваканції зближалися до кінця і от 25 серпня зіхалися "наші діти" у Львів. Наша ініціатива зискала стількі симпатії, стількі допомоги громадянства, що ми назбирали тих "наших дітей" не трицять, а сімдесят. Поділили на невеличкі групи (щоб не звертати уваги), кожна група дістала проводника і діти три дні оглядали Львів. Наш Львів, український. Школи, установи, музеї. Вечором четвертого дня спільно на вечерю. Скромно, тихо, може аж надто скромно й тихо... Хто з громадянства був на тій вечері, той увесь час ковтав сльози і не скоро забуде ці враження... Наймолодша наша гостя, дванадцять-літня Валя зпід Кременця, вилізла на крило, щоб просто, так по дитячому, подякувати нам. А згодом дякував і хлопчик з Холмщини, і з Підляшшя, і малий

пастушок з Полісся, і ще один, уже майже "дорослий", бо вісімнадцять-літній хлопчик "десь із якогось села, де нема навіть школи... На кінець діти мали ще кіно: фільми з українського життя. Було і Свято на Бідній Горі, і Крилос, і похорон ген. Тарнавського. Треба було бачити тих сімдесят дитячих голівок, з яким напруженням, з якою радістю слідували вони за цими фільмами. Ще одне прощання, роздача пакунків на дорогу й гримке "До побачення!"

"Моя" Маруся розказує в хаті своїй враження. І на Маківці була, і на Святі "Просвіти", і переробила майже цілу історію України. І "моя" Маруся це вже інша дівчинка, ніж та, що була в мене перед шістьма тижнями. Виросла, поправилася; весело, сміло сідає до обіду. Вже не соромиться їсти разом з мною, по обіді оглядає навіть картини на стінах, тішиться, що це все робота наших малярів. На дорогу просить дати їй часописи, а дістає ще більше книжок. Несміло каже мені: "На другий рік треба, щобі пані взяла дівчинку з іншого села; я вже не смію другий раз їхати, і так скористала багатом! Цілого життя буде мені замало, щоб я пані віддячилася!"

А за тиждень дістаю ось які два листи:

Високоповажана Пані! Високоповажана Пані, з великою шаною і вдякою пишу до Пані листа. Я заїхала до хати дуже добре і було нам весело, бо їхало нас з нашої Холмщини аж шестеро; на двірці чекала на нас уже фіра і ми заїхали аж до хати. На другий день я тільки встала, вже поприходили товаришки і були дуже цікаві. Я їм оповідала про Галичину, про її нощу, що зівдала у Львові, і вони дуже жалували; а найбільше то жулувала та, котра мала їхати, а не поїхала. Яка я Пані вдячна, що й не можу висказати того, бо тепер я зовсім відмінилась. Я бачила все на власні очі і знаю хоч трохи історію свого народу. Дякую Пані якнайщиріше. Я ніколи Пані того не забуду! Буду старатися якнайбільше заохочувати дівчат до освітньої праці.

Цілую ручки. Кланяюсь низенько. До побачення.

Маруся.

4. IX. 1938.

Високоповажана Пані!

Високоповажана Пані, як родичі нашої доньки, почувачемося до великого обов'язку зложити Пані якнайщирішу подяку за те, що Пані як рідна мама опікувалися нашою донечкою, і що вона могла відвідати наш славний і дорогий Львів і взагалі Галичину, бо ми на те не мали змоги. Отже дуже Пані дякуємо і ще раз дякуємо. Нехай Господь милосерний винагородить за те Пані, що Пані нам зробили таку велику ласку: пізнати свій край, свій наріз, і так опікуватись. Донечка нам каже: "Мамо, яка та пані добра, що не треба рідної матери". Ми не здіблемо слів подяки. Будемо ціле життя дякувати, а Пані Господь хай дасть прожити багато літ.

Родичі Марусі.

"На другий рік мусимо взяти дві сотки дітей" — сказали ми собі, коли відїхали останні.

А я вірю, що буде їх чотири сотки!

Анна Брилинська.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ГВАЙТСТОВН, Н. Я. Мігін Тов. Просвіта, від. 129, відбудеться в суботу, 15. жовтня, в 8. годині вечір, в домі тов. Івана Голосцького, 151-11 20 Ел. Обов'язком всіх членів прибути на мігін, бо є важні справи до поладження. Член, що не явиться, буде караний після статуту. — М. Дзярський, секретар.

ОЧІ ЗАЛЮБЛЕНОГО (Оповідання).

Нараз той розбійник схопив її за руку і крикнув: — Дівчино, я люблю тебе! — Змилосердись надо мною над нами, — дівчина стала благати. — Мій батько має вдово велику багатства. Він усі ті багатства дасть тобі, як ти нас пустиш. — Я п'ю на багатства твого батька! Для мене ти найбільше багатство... Маріє! Твоя доля, доля твоїх братів, доля твого батька і твоєї матери в твоїх руках. В твоїх руках і моя доля. Ти спасеш життя своїх, ти спасеш мою душу, як сидеш на коня і зо мною поїдеш до найближчої церкви, ось за тою горою, і як там піп звінчав нас. Дівчина стала аж тепер призирилася до опришки. По хвилі вона спитала: — За ту ціну даси волю татові, мамі і братам? — Зараз! — Мені-того ще замало. Я не хочу бути жінкою розбійника, ані такого, що на своїй совісті має так багато гріхів. — Як тобі вже сказав, що ти можеш спасти мою душу. Я покину промисл розбійника; деяку кривду, що дається на-

правити, направлю; гріхи відпокутую, поставивши церкву. Дівчина приступила до розбійника, вхопила його голову в руки, поцілувала в чоло, і сказала: — Давай коня, поїдемо до церкви. Очевидно, поїдемо з батьком, з матою і братами. Ще той динни піп звінчав їх. Неспіймака розрахувався со своїми товаришами і розпустив їх. Став зразком чесною і побожного чоловіка. Ось яку силу мала любов, що на чей та блисківка на яснім небі нагло спалахкотіла в серці такого кровожадного звіра і в одній секунді не лиш присмирнула його, а перемінила неначе в новонароджене ягнятко. Такий то був зміст короткої пригоди розвідненої і розбавтаної на вісімсот двадцятьох сторінках книжки під заголовком: "Абсолютна всемогутність сердечної любови. Глибoko психологічна студія". Автор тої "студії" не лиш був зарозумілий на свою повість. Він ще й грошевитий був. Зав'язав повість видати, як тільки мож чепурно. Най-

мив кількох спосібних малярів, щобі вони деякі, в повісті описані пригоди, намальовували, бо він свою повість хоче видати ілюстрованою. Малярі спільно прочитали повість, зашо автор очевидно заплатив їм окремо. Коли малярі вже знали, що в тій повісті діється, розібрали між себе поодинокі пригоди і стали малювати, щобі ті пригоди показати образками. Маляр Липка взяв на себе намальовати хвилину, коли дівчина ступала перед бандитом і коли бандит, глянувши на неї, покався. Коли повість вийшла друком, образок Липки, очевидно тільки його репродукція, так усім подобався, що він оригінал дав на виставу образів. Хто переходив попри образ, той ставив і довод до нього призирався. Дівчина на образі, то не видана краса. Та не краса тої намальованої дівчини приковувала до образу очі видців. Всі дивилися лиш в голову бандита і подивлялись її. Не так до цілої голови призирався, як лиш до її очей. Не так до цілих очей, як до їх погляду, казатиб, до мови тих очей. З рис лиця, солодко напружених, ще більше з очей, втуплених у лице дівчини, сіяло безмежне щастя такого, що перед собою бачить якусь розкіш, яка жде його; з тих очей било любе, солодке, розкішне блаженство. Ця розкіш,

як блаженність сіяла з такою силою, що її не ослаблювало червонаве заприщене лице, ні сильно голубий ніс. Кожний маляр і взагалі кожний знавець малярської штуки казав, що очей з таким поглядом і лиця з таким виразом жаден маляр не намалює з власної голови, з власної уяви. Всі казали, що, малюючи голову бандита, маляр мусів перед своїми очима мати чоловіка, котрий бодяй хвилину був безконечно щасливий; котрий бодяй одну секундочку дивився так, як отсей опришок на образі. Ту хвилину маляр підхопив своїм оком і закріпив у своїй душі. Хляпнувши в тій хвилині пензлем по полотні, або черкнувши олівцем по папері і, перемалювавши на полотні, маляр ту розкіш в очах бандита зробив вічною: як не до хвилини, коли земля вистигне, то бодяй до хвилини, коли образ розсиплється, згріжений зубом часу. Чи модель, себто особа, котра перед малярем стояла тоді, коли маляр малював лише бандита, могла на замовлення дивитися так, як дивиться ось тут на образі? Чи так годен дивитися будьякий чоловік, що за гроші наймається маляреві годину чи довше чепіти перед ним? Ось такі то питання вирішували в душі кожного знавця малярства, що призирався до образу. Майже кожний на це

своє питання відповідав собі самому так: — Маляр мабуть мав щастя. Він, зо своєю течкою, в якій вже був начерк лиця і очей бандита, тільки ще бездушних, кружляв по паркових закутках, де сходяться залюблені. Ходив хильцем проміж куш і, укривши за ними, призирався до рижих любовних пар. Мабуть попав на молодого студента в тій секунді, коли гарна пансіонарка обіцала йому, що вийде до нього тоді, коли в парку, або в садку коло їх хати, чи детама, не буде нікого. Коли очі студента засіяли щастям, маляр пильно черкав олівцем по папері. Ріжні ріжно поясняли собі спосіб, яким маляр роздобув цей погляд очей. Всі були одної гадки: що образ є першою між образами. Коли маляр Липка чув ті здогади, він лиш підсміхувався. Хоч його питали, він своєю тайни не хотів зрадити. Відповідав жартом, що таким поглядом все дивиться на нього одна стара дівка, що переслідує його своєю любовю. Маляр Липка справді мав щастя. В однім селі знайшов, як не цілі моделі, то все їх частини. Знайшов кілька бандитообразних парубків і знайшов прегарну дівчину. Таку гарну, що боявся малювати її, щобі самому не залюбитися. Великим нещастям це не бу-

(Далі буде).

3 УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮАРК, Н. ДЖ.
Зїзд ОДВУ і У. Ч. Х.

В дніях 3, 4 і 5-го вересня ц. р. відбувся 7-ий зїзд ОДВУ та 2-ий зїзд У. Ч. Х. і М. У. Н. Жіноцтво, зорганізоване в У. Ч. Х., відбуло свої окремі наради, на яких обговорило різні організаційні справи.

В тім часі, як був зїзд У. Ч. Х., відбувся також другий конгрес націоналістів і величава маніфестація української еміграції.

Ця величава маніфестація, на яку зібрались тисячі нашого народу, була виявом того, що ідея українського націоналізму жива та близька серцю нашого свідомого загалу. Ця могутня маніфестація повинна і нам, українському жіноцтву, зорганізованому в У. Ч. Х., дати охоти до дальшої праці над тим, щоб уже в короткому часі десятки тисяч нашої еміграції були переняті одним бажанням: працювати і жертвувати для великої ідеї визволення українського народу.

На зїзд прибули дорогі гості від Проводу Українських Націоналістів з Європи та делегати з Канади від У. Н. О. і від жіночої організації Канади О. У. К. Перший привітав кількома словами делегаток та члениць У. Ч. Х. ген. В. Курманович. Промова його була неначе присяга, до якої закликав усе наше жіноцтво, щоб не зложило зброї, доки не вибremo самостійної української держави. Промовець згадав за покійного вождя Евгена Коновальця і його трагічну смерть.

По ній промовляв п. Ярослав Барановський і вказав на те, що коли нарід має в своїх рядах таке свідоме і патріотичне

жіноцтво, то ми дійдемо до своєї мети, за котру згинув трагічною смертю вождь українських націоналістів.

Голова ОДВУ, проф. О. Грановський, розказав про традиції і звичаї української жінки від найдавніших часів до сьогодні і підніс великі заслуги теперішньої жінки-українки на полі культурному й організаційному.

Привіт від У. Н. О. з Канади передав М. Шарик, а від жіночої організації Марія Василенко. Обое виголосили реферати про великі успіхи наших братів і сестер на полі українського націоналізму і допомоги рідному краю.

О. д-р Клодницький побажав гарного успіху і розвою нашій організації і закликав до впертої і послідовної праці в користь визвольної справи.

Пані Матковська з Рочестера, Н. Й., провела нарадами, а секретарювали: Оля Пельц і Оля Небор. По закінченні привітів передсідниця поклікала до звіту голову У. Ч. Хрестя, паню А. Середу, яка сказала, що праця не пішла на марне, а вислід великий. Будучність покаже, яке велике призначення має українське жіноцтво.

Стефанія Галичин, організаторка У. Ч. Х., виголосила широкій доклад з своєї праці, а саме: зорганізування 15-відділів; про відчити і реферати на різні теми по відділах; про вистави українського мистецтва й інше. Її звіт виказував, скільки може зробити одна особа.

Пані М. Демидчук була відповідальна за „жіночу сторінку" в „Націоналісті". Здаючи звіт за два роки, вона сказала, що писала статті на різні теми, які багато причинилися до освідомлення нашого жіноцтва. При кінці зложили

свої звіти заступниці голови У. Ч. Х., М. Близняк і П. Дзят. По звітах урядниць наступила оживлена дискусія. Всі делегатки з зацікавленням дискутували обширно над працею поодиноких урядниць, а також усі подавали свої уваги на наступний рік.

Намічено плян будучої праці. Зокрема звернено увагу на те, щоб повести поширену й оживлену акцію в новозорганізованих відділах та скріпити їх організаційно назверх, зашепити і поглибити в них ідею націоналістичного руху.

Уступуючому урядові дано вотум довіри через оплески і переведено вибір нової управи, до якої ввійшли: Степанія Галичин, голова; Марія Гук, заст. голови; Оля Небор, секретарка. Районовими організаторками вибрані: Анна Гладун на Нью Йорк і околицю; Теодора Маньковська на Рочестер, Н. Й., і околицю; Мирослава Хавлюк на стейт Конетикот; Анастасія Ворончак на Філадельфію, Па., й околицю.

Тетяна Прутак на Шікаго, Іл., і околицю.

Ухвалено резолюції, які піддавали потребу єдності українського жіноцтва біля націоналістичної ідеї, влаштування світової вистави в Нью Йорку і співпраці з іншими націоналістичними організаціями.

О. Н.

ФІЛАДЕЛЬФІЯ, ПА.

Поклик до ветеранів світової війни.

Під пору рішається доля деяких поневолених народів. Але не українського народу. Без нас і проти нашої волі рішають про нашу майбутність. Наша рідна Батьківщина розділена між чотирьох займанців.

УВАГА!

НЮ ЙОРК і ОКОЛИЦЯ!

УВАГА!

ОКРУЖНА УПРАВА ОДВУ В НЮ ЙОРКУ
запрошує все патріотичне українське громадянство Нью Йорку й околиці на

Т Р А Д И Ц І Й Н Е

СВЯТО ГЕРОІВ

В НЕДІЛЮ, 16. ЖОВТНЯ (Oct. 16, 1938)

В ГОДИНІ 7:30 ВВЕЧІР

в STUYVESANT HIGH SCHOOL HALL, 15th STREET, BETWEEN 1st AND 2nd AVENUE, NEW YORK, N. Y.

Нова й цікава програма! Збірні деклямації! Реситації! Інценізації!

Все це виконає Літературний Гурток при МУН. Хор! Орхестра! Промови!

Хор української греко-католицької церкви св. Юрія з Нью Йорку під проводом п. Т. Онуфрика.

Приходьте всі, бо цього року Свято Героїв буде влаштоване оригінально під мистецьким оглядом!

Українці й українки! Наближаються роковини історичних днів. Полишилися нам по них тільки спомини, та тисячні могили, розкинуті по Українській Землі, які вказують нам, що наші батьки й брати жертвою життя й крові вміли постояти за рідний край у великій історичній потребі. Справді ці могили пориті й поруйновані ворогами, але вони вже зродили нові полки борців, що переняли на себе важкий хрест дальшої боротьби за права Нації. Плескаймо любов і пошвиту до тих найкращих синів України, що їх між нами вже нема, бо культ наших борців творить нові ряди українських патріотів, що Українську Націю ставлять понад усе. Тому раз у рік прийдімо віддати поклін полаглим Героям Української Національної Революції та скріпімо свої сили до дальшої праці й посвяти для України.

Окружна Управа ОДВУ в Нью Йорку.

У Великій Україні дикий москвський наїзник винищує найкращих синів нашого народу розстрілами та каторгами.

На західно-українських землях відвічний ворог лях нищить наші культурні і господарські установи та добираться вже й до душі українського народу, нищачи українські церкви і переводячи насильно латинізацію нашого народу, а то в тій цілі, щоб на наших відвічних землях по нас і сліду не осталося. Закладають якісь-там „товариства шляхти загрозової". Десятками тисяч вивізять нашу молодь, бо знають, що в молоді є будучність нації.

Не краще живеться нашому народові і під циганською Румунією. Такіж самі звірства і там діються нашим людям.

Нам, як ветеранам світової війни, не можна глядіти на це байдужно. Ми наставляли груди в обороні світової демократії. На нас тяжить святий обов'язок стати в обороні рідного народу та якнайрішучіше заперестувати перед урядом Злучених Держав і перед цілим культурним світом проти несправедливості версальського договору, яким наш 45-мільоновий нарід віддано на поталу наших відвічних ворогів, та заявити перед світом, що на сході Європи не буде миру доти, доки не постане самостійна українська держава.

Тому ми, ветерани в Філадельфії, згуртовані в пості ч. 1, на своїм мітингу ухвалили візвати всіх наших товаришів зброї в цілій Америці, щоб негайно порозумілися з нами

в цілі скликання віч по всіх більших містах Злучених Держав та висилки делегації до президента і міністра закордонних справ з домаганням, щоб обстоювали наші справедливі домагання таксамо, як обстоюють за меншинами інших народів.

Тому ми кличемо: ветерани Америки! відізвіться! Скликуймо віча! Шлім протести до

Бо пора це великая єсть!
Іван Сяччинський,
2928 Poplar St., Philadelphia, Pa.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДЖЕРЗІ СІТІ, Н. ДЖ. Збори Бр. св. Івана Хрестителя, віл. 270, відбуваються в суботу, 15. жовтня, в годині 7:30 ввечір, в У. Н. Домі, 181-183 Файт ул. Всі члени повинні прийти на збори, бо є справи до полагодження. Довгуче члени мають вирішувати свої залежності. — М. Баран, секр.

ELIZABETH, N. J.

СПІВАЦЬКЕ ТОВАРИСТВО БОЯН В ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

В НЕДІЛЮ, 16. ЖОВТНЯ (OCTOBER 16, 1938)

УКРАЇНСЬКЕ ВЕСІЛЛЯ

дуже гарну виставу укладу д-ра Л. Цегельського з музикою, співами і танцями.

В УКР. НАР. ДОМІ, 214 FULTON STREET, ELIZABETH, N. J.

Ціни тикетів: 5 перших рядів по 75 ц., прочі ряди по 50 ц.; діти по 15 ц.

Ресісер: уч. Ядловський.

Декоратор і характеризатор: п. Брайчик з Нью Йорку.

Початок у годині 5. пополудні.

З НАГОДИ 20-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ ФІРМА

П. СТАСЮКА

ПОРУЧАЄ СЛІДУЮЧІ МЯСИВА І МЯСНІ ПРОДУКТИ ПО НАСТУПНИХ ЦІНАХ:

ШИНКИ ВУДЖЕНІ ЗАДНІ	ШИНКИ СВІЖІ ЗАДНІ	СОЛОНІНА ПАПРИКОВАНА	Л О Й Н оф ПОРК (в цілім кавалку)	ІМПОРТОВАНІ ШИНКИ:	КОВБАСА КРАЯНА	КОВБАСА СІКАНА	КОВБАСА СВІЖА НЕ - ВУДЖЕНА	КИШКИ КАШАНІ АБО РИЖОВІ
24 цнт. фунт	21 цнт. фунт	14 цнт. фунт	20 цнт. фунт	4-ФУНТОВІ ПЕРЕДНІ \$1.65 2-ФУНТОВІ ПЕРЕДНІ 85 ЦНТ. 4-ФУНТОВІ ЗАДНІ \$1.90 2-ФУНТОВІ ЗАДНІ 95 ЦНТ.	32 цнт. фунт	23 цнт. фунт	23 цнт. фунт	13 цнт. фунт
Капуста квашена	СОЛОНІНА СВІЖА (без шкірки)	ВЕПРОВІ ГОЛОВИ	Н І Ж К И Вепрові задні	ШИНКИ ПЕРЕДНІ 8 ДО 10 ФУНТІВ 31 ЦНТ. ФУНТ	Сало свіже	ШИНКИ СВІЖІ (ПЕРЕДНІ)	Вуджений Тендерлойн	Ш И Н К И ВУДЖЕНІ ПЕРЕДНІ
3 центи фунт	9 цнт. фунт	4 цнт. фунт	4 цнт. фунт		8 цнт. фунт	17 цнт. фунт	30 цнт. фунт	19 ц. фунт

П. СТАСЮК

124 - FIRST AVENUE, NEW YORK, N. Y.

ФІЛІІ:

628 - 5th Avenue, South Brooklyn, N. Y. { } 121 Nassau Ave., Greenpoint, Brooklyn, N. Y.

СЬОГОДНЯ Й ЗАВТРА, В ПЯТНИЦЮ Й СУБОТУ, КОЖНИЙ ПОКУПЕЦЬ, ЩО ЗРОБИТЬ ЗАКУПУ НА АБО ВИЩЕ, ДІСТАНЕ ДАРОМ ПАЧКУ ВУДЖЕНКИ („БЕЙКОН") НАШОГО ВИРОБУ.

\$1.50

20
літ

20
літ

